

Sammanställning av remissvar

Staten och betalningarna (SOU 2023:16)

Förord

Den 31 mars 2023 överlämnade den särskilda utredaren Anna Kinberg Batra betänkandet *Staten och betalningarna* till regeringen.

Anna Kinberg Batras uppdrag hade varit att se över statens roll på betalningsmarknaden och ta ställning till hur rollen bör se ut i framtiden. I uppdraget ingick att se över rollfördelningen mellan staten och näringslivet både när det gäller digitala betalsätt och kontanter.

Remisstiden på utredningen gick ut den 31 oktober 2023. Totalt finns nu remissvar från 79 organisationer, företag och myndigheter publicerade på regeringens hemsida.

Bankomat har gått igenom samtliga remissvar och sammanställt de ställningstaganden som remissinstanserna gör när det gäller utredningens förslag kring kontanthantering.

De två frågor som remissinstanserna har mest synpunkter på är dels hur stort ansvar staten respektive näringslivet ska ta för kontanthantering, dels hur många verksamheter som ska omfattas av ett tvingande lagkrav på att ta emot kontanter. Oavsett hur remissinstanserna ställer sig i dessa frågor, är det många som tycker att utredningens förslag inte är tillräckligt långtgående eller konkreta.

Bankomats övergripande synpunkter på utredningens betänkande är att vi välkomnar att staten föreslås ta ett större ansvar för kontanthantering, men att vi saknar konkreta förslag på hur detta större statliga ansvar ska se ut.

Bankomat anser att staten bör ta det finansiella ansvaret för att upprätthålla kontantinfrastrukturen, precis som staten gör för annan samhällsviktig infrastruktur.

Vi har konkreta förslag på hur staten kan ta ett finansiellt ansvar för de tre delar av kontantinfrastrukturen som just nu är mest sårbara på grund av svag kommersiell bärkraft: manuella kontanttjänster, handelns kontanthantering och värdehantering.

1. Manuella kontanttjänster. Staten bör återigen få ansvaret att erbjuda rikstäckande kassaservice, så som det enligt lag var fram till år 2008.

2. Handelns kontanthantering. Staten bör göra det enklare och mindre kostsamt för handeln att hantera kontanter.

3. Värdehantering. Staten bör upphandla eller på annat sätt ta ett finansiellt ansvar för uppräknig och transporter av kontanter.

Bankomats förhoppning är att regeringen, efter att ha behandlat utredningens betänkande, lägger fram en proposition som tydliggör att staten ska ta ett större finansiellt ansvar för kontanthantering.

Denna sammanställning visar att ett sådant förslag från regeringen skulle ha stöd bland många aktörer i samhället.

Nina Wenning
Vd, Bankomat AB

Innehåll

1. Sammanfattning.....	4
2. Om sammanställningen	5
3. Utredningens förslag.....	6
4. Remissinstansernas synpunkter	7
Bilaga 1. Remissinstanser	14
Bilaga 2. Remissvar som nämns i rapporten.....	16

1. Sammanfattning

- Utredningen gör bedömningen att möjligheten att betala med kontanter är viktig och att staten bör ta ett större ansvar på området. Elva aktörer är positiva till förslaget, medan ingen är negativ till förslaget.
- Utredningen anser att det huvudsakligen är privata företag som bör erbjuda kontanttjänster och driva infrastruktur, och att det krävs ett tydligt marknadsmisslyckande för att staten ska upphandla dessa tjänster. Två aktörer instämmer i denna åsikt, medan åtta aktörer anser att staten bör bidra med finansiering av kontanthantering.
- Utredningen föreslår att staten i upphandling eller genom krav bör säkerställa att företag inte själva kan välja bort att utföra samhällsviktig verksamhet. Två aktörer är positiva till förslaget, en aktör är positiv till upphandling men kritisk till krav i ny tvingande lagstiftning och en aktör är skeptisk till förslaget.
- Utredningen föreslår att de statliga insatserna bör breddas, exempelvis genom att staten kan underlätta för personer att betala räkningar med kontanter eller för handlare i gles landsbygd som säljer livsnödvändiga varor att hantera kontanter. Fyra aktörer anser att staten bör ta ett större ansvar, i vissa fall specificerat som ett finansiellt ansvar, för manuella kontanttjänster. Fem aktörer anser att staten bör ta ett finansiellt ansvar för handelns kontanthantering. Två aktörer anser att staten bör ta ett finansiellt ansvar för värdehantering.
- Utredningen föreslår att det bör lagstiftas om att offentliga och offentligt finansierade verksamheter ska vara skyldiga att acceptera kontanter för avgifter. 15 aktörer är positiva till förslaget, medan fem aktörer är negativa till förslaget.
- Utredningen föreslår att det bör lagstiftas om att apotek ska ta emot kontant betalning för receptbelagda läkemedel som omfattas av högkostnadsskyddet. Tio aktörer är positiva till förslaget, medan ingen aktör är negativ till förslaget.
- Utredningen föreslår att det inte bör införas en generell skyldighet att ta emot kontant betalning och att det inte heller bör införas en sådan skyldighet för företag som säljer de livsnödvändiga varorna livsmedel och drivmedel. Nio aktörer är positiva till förslaget, medan tio aktörer är negativa till förslaget.
- Utredningen föreslår att en översyn av kontanthantering i samhället ska göras senast år 2025. Fem aktörer är positiva till förslaget, medan två aktörer är negativa till förslaget.
- Utredningen föreslår att om den föreslagna översynen drar slutsatsen att möjligheterna att betala för livsnödvändiga varor med kontanter tydligt försämras så bör lagstiftning och andra styrmedel övervägas. Fyra aktörer anser att om översynen resulterar i en rekommendation om stärkt kontanthantering så bör staten bidra genom att ta en del av kostnaderna för detta. Ingen aktör redovisar någon annan åsikt kring förslaget.
- Utredningen föreslår att anslaget för "Grundläggande betaltjänster" i statsbudgeten bör höjas från 25 miljoner kronor år 2023 till 35 miljoner kronor år 2024. Tre aktörer anser att det krävs mer än 10 miljoner kronor i ökat anslag. Ingen aktör redovisar någon annan åsikt kring nivån på anslaget.

2. Om sammanställningen

Den 10 december 2020 beslutade regeringen att ge en särskild utredare i uppgift att se över statens roll på betalningsmarknaden och ta ställning till hur rollen bör se ut i framtiden. I uppdraget ingick att se över rollfördelningen mellan staten och näringslivet när det gäller både digitala betalsätt och kontanter.

Till särskild utredare utsågs Anna Kinberg Batra, som tidigare bland annat har varit partiledare för Moderaterna. Anna Kinberg Batra överlämnade sitt betänkande *Staten och betalningarna* till regeringen den 31 mars 2023.

Den 31 oktober 2023 gick remisstiden för betänkandet ut. Totalt lämnade 79 organisationer, företag och myndigheter in remissvar.

Bankomat har gått igenom samtliga remissvar och gjort en sammanställning av de ställningstaganden som remissinstanserna gör när det gäller utredningens förslag kring kontanthantering.

Sammanställningen redovisar inte alla utredningens förslag kring kontanthantering och inte heller alla ståndpunkter som remissinstanserna framför kring kontanthantering.

Bankomats ambition har i stället varit att tillhandahålla en överskådlig beskrivning av de mest centrala förslagen i utredningen kring kontanthantering och de vanligast förekommande ståndpunkterna.

Det bör också påpekas att flera remissinstanser har valt att enbart kommentera utvalda delar av utredningen som inte handlar om kontanthantering, och som samtidigt skriver att de inte har några invändningar mot de förslag i utredningen som de inte kommenterar. Detta skulle kunna tolkas som att dessa remissinstanser stödjer utredningens förslag kring kontanthantering. Bankomat har ändå valt att inte inkludera dessa remissvar i sammanställningen.

Sammanställningen innehåller i stället enbart synpunkter från de remissinstanser som uttryckligen har kommenterat de delar av utredningen som berör kontanthantering. I sammanställningen hänvisas till totalt 38 aktörer som har lämnat remissvar.

3. Utredningens förslag

Nedan har Bankomat listat tio centrala förslag i utredningen som berör kontanthantering. De tio förslagen är grupperade under fem sammanfattande rubriker.

Statens och näringslivets ansvar för kontanthantering

1. Möjligheten att betala med kontanter är viktig och staten bör ta ett större ansvar på området.
2. Ett större statligt ansvar innebär inte att staten i ökad utsträckning ska tillhandahålla betaltjänster eller driva infrastruktur. Sådana åtgärder bör inte uteslutas, men i de flesta fall är marknadens aktörer väsentligen bättre lämpade att ta fram sådana lösningar. Det krävs ett tydligt marknadsmisslyckande om marknadsaktörer ska utföra verksamhet för statens räkning – staten ska inte finansiera verksamhet som är företagsekonomiskt lönsam.
3. Staten bör, i upphandling eller i liknande krav, säkerställa att företag inte själva kan välja bort att utföra samhällsviktig verksamhet när marknadsförutsättningarna förändras.

Breddning av statliga insatser kring kontanthantering

4. De statliga insatserna bör breddas. Exempelvis skulle staten kunna underlätta för personer att kunna lösa in utbetalningsavirer, betala räkningar med kontanter eller använda brevgirobetalningar. Staten skulle också kunna underlätta för handlare som säljer livsnödvändiga varor – enligt utredningen definierat som receptbelagda läkemedel, livsmedel och drivmedel – i gles landsbygd att ta emot och hantera kontanter.

Lagkrav på att ta emot kontanter

5. Det bör lagstiftas om att myndigheter och den som bedriver myndighetsutövning eller säljer offentligt finansierade tjänster ska vara skyldiga att acceptera kontanter för avgifter. Skyldigheten ska begränsas till 0,25 prisbasbelopp och en betalning får innehålla högst 50 stycken mynt.
6. Det bör lagstiftas om att apotek ska ta emot kontant betalning för receptbelagda läkemedel som omfattas av högkostnadsskyddet.
7. Det bör inte införas en generell skyldighet att ta emot kontant betalning och det bör heller inte införas en sådan skyldighet för företag som säljer de livsnödvändiga varorna livsmedel och drivmedel.

Översyn av kontanthantering år 2025

8. Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer bör göra en översyn av kontanternas ställning och tillgången till kontanttjänster senast år 2025. Översynen bör omfatta:
 - möjligheterna att göra kontanta betalningar, i synnerhet när det gäller livsnödvändiga varor som läkemedel, livsmedel och drivmedel
 - tillgången till kontanttjänster
 - utvecklingen av kontantinfrastrukturen, inklusive distributionen av kontanter.
9. Om den översyn som utredningen föreslår visar att möjligheterna att betala för livsnödvändiga varor med kontanter tydligt försämras så bör lagstiftning och andra styrmedel, exempelvis offentlig upphandling, övervägas.

Ökade resurser för breddning av statliga insatser

10. Ökade resurser krävs för breddningen av de statliga insatserna på betalningsmarknaden. För 2023 innehöll statsbudgeten 25 miljoner kronor för posten "Grundläggande betaltjänster" och den summan bör höjas med 10 miljoner kronor från och med 2024. Det högre anslaget bör fördelas på många olika insatser, däribland kontanttjänster som erbjuds av privata företag.

4. Remissinstansernas synpunkter

Sammanställningen av remissinstansernas synpunkter utgår ifrån de tio centrala förslag som berör kontanthantering.

De tio centrala förslagen är grupperade i fem avsnitt, utifrån de fem sammanfattande rubrikerna.

I slutet av vart och ett av de fem avsnitten finns en utvecklad ståndpunkt från Bankomat kring de förslag som ingår i avsnittet.

4.1. Statens och näringslivets ansvar för kontanthanteringen

Detta avsnitt innehåller remissinstansernas inspel kring nedanstående förslag från utredningen.

1. Möjligheten att betala med kontanter är viktig och staten bör ta ett större ansvar på området.
2. Ett större statligt ansvar innebär inte att staten i ökad utsträckning ska tillhandahålla betaltjänster eller driva infrastruktur. Sådana åtgärder bör inte uteslutas men i de flesta fall är marknadens aktörer väsentligen bättre lämpade att ta fram sådana lösningar. Det krävs ett tydligt marknadsmisslyckande om marknadsaktörer ska utföra verksamhet för statens räkning – staten ska inte finansiera verksamhet som är företagsekonomiskt lönsam.
3. Staten bör, i upphandling eller i liknande krav, säkerställa att företag inte själva kan välja bort att utföra samhällsviktig verksamhet när marknadsförutsättningarna förändras.

4.1.1. Remissinstansernas inspel kring förslag 1

Totalt elva aktörer har inspel som berör förslaget.

- Elva aktörer instämmer i den generella bedömningen att staten bör ta ett större ansvar på betalningsmarknaden, och några nämner här kontanthanteringen specifikt: Bankomat, Länsstyrelsen i Dalarnas län, Länsstyrelsen i Gotlands län, Länsstyrelsen Skåne, Länsstyrelsen Östergötland, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), PRO, Skärgårdarnas Riksförbund, Små kommunernas samverkan (SmåKom), Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och Transportstyrelsen.

4.1.2. Remissinstansernas inspel kring förslag 2

Totalt tio aktörer har inspel som berör förslaget.

- Två aktörer är positiva till förslaget: Länsstyrelsen i Dalarnas län och Länsstyrelsen Östergötland.
- Åtta aktörer lyfter på olika sätt behovet av att staten bidrar med finansiering till privata aktörer som erbjuder kontantjänster eller att staten själv ger sådan service: Bankomat, Loomis, Länsstyrelsen i Gotlands län, Länsstyrelsen Östergötland, Riksbanken, SmåKom, Svensk Handel och Svenska Bankföreningen.

4.1.3. Remissinstansernas inspel kring förslag 3

Totalt fyra aktörer har inspel som berör förslaget.

- Två aktörer är positiva till förslaget: Länsstyrelsen i Dalarnas län och Länsstyrelsen Östergötland.

- En aktör, Bankomat, är positiv till upphandling men kritisk till krav i ny tvingande lagstiftning.
- En aktör, Företagarna, kan tolkas som skeptiska då de uppger att de saknar en tydlig konsekvensanalys av förslaget.

4.1.4. Utvecklad ståndpunkt kring förslag 1–3 från Bankomat

Bankomat välkomnar att utredningen anser att staten bör ta ett större ansvar för att människor ska kunna betala med kontanter. En övergripande synpunkt från Bankomat är dock att utredningen kommer med få konkreta förslag på hur staten ska ta detta större ansvar.

Bankomat instämmer i utredningens bedömning att staten inte i första hand själv ska tillhandahålla betaltjänster eller driva infrastruktur, utan att detta med fördel kan överlämnas åt marknadens aktörer. Vi instämmer också i att staten inte ska finansiera verksamhet som är företagsekonomiskt lönsam, utan att det bör finnas ett tydligt marknadsmisslyckande om marknadsaktörer ska utföra verksamhet för statens räkning.

När det gäller kontanthantering i samhället så blir den i många delar allt mindre företagsekonomiskt lönsam och i vissa fall saknas helt kommersiell bärkraft.

Efterfrågan på kontanter har minskat rekordsnabbt i Sverige. Då har även de ekonomiska incitamenten för kommersiella aktörer att hantera kontanter minskat. Det har lett till att många privata aktörer som erbjuder kontanttjänster har dragit ner på eller upphört med sin verksamhet.

För att säkerställa att kontanthantering ska fungera även i framtiden behöver staten nu ta ett finansiellt ansvar för vissa delar av den, framför allt för de delar som är extra sårbara på grund av svag kommersiell bärkraft. Det handlar om manuella kontanttjänster, handelns kontanthantering och värdehantering. Om staten inte själv ska bedriva sådan verksamhet bör staten upphandla eller på annat sätt ta ett finansiellt ansvar för tjänsterna.

Mot bakgrund av ovanstående har Bankomat synpunkter på utredningens rekommendation om att "staten (bör), i upphandling eller i liknande krav, säkerställa att företag inte själva kan välja bort att utföra samhällsviktig verksamhet när marknadsförutsättningarna förändras".

Att staten ställer krav på marknadsaktörer att utföra samhällsviktiga kontanttjänster som saknar kommersiell bärkraft bör enbart vara möjligt om staten bidrar till finansieringen. Att ställa krav i upphandling är därför en bra lösning, medan det är en orimlig lösning att ställa krav i ny tvingande lagstiftning.

Självklart är det staten som ska ta det finansiella ansvaret för att upprätthålla kontantinfrastrukturen, precis som staten gör för annan samhällsviktig infrastruktur.

4.2. Breddning av statliga insatser kring kontanthantering

Detta avsnitt innehåller remissinstansernas inspel kring nedanstående förslag från utredningen.

4. De statliga insatserna bör breddas. Exempelvis skulle staten kunna underlätta för personer att kunna lösa in utbetalningsavier, betala räkningar med kontanter eller använda brevgirobetalningar. Staten skulle också kunna underlätta för handlare som säljer livsnödvändiga varor – enligt utredningen definierat som receptbelagda läkemedel, livsmedel och drivmedel – i gles landsbygd att ta emot och hantera kontanter.

4.2.1. Remissinstansernas inspel kring förslag 4

Totalt elva aktörer har inspel som berör förslaget.

- Sju aktörer har inspel kring statens ansvar för manuella kontanttjänster, däribland möjligheten att betala räkningar kontant över disk:
 - Fyra aktörer anser att staten bör ta ett större ansvar, i vissa fall specificerat som ett finansiellt ansvar, för manuella kontanttjänster: Bankomat, Loomis, Riksbanken och SmåKom.
 - En aktör, Pensionsmyndigheten, ser ett stort behov av manuella kontanttjänster och vill att staten ser vidare på hur detta kan utformas.
 - En aktör, Länsstyrelsen Skåne, ser två alternativ när det gäller manuella kontanttjänster: Antingen bör kontanthanteringslagen utvidgas så att bankerna utöver dagens krav på kontantuttag och dagskasseinlämning också ska tvingas erbjuda möjlighet att betala räkningar kontant inom 25 km, eller så bör kontanta betaltjänster inrättas på exempelvis Statens servicecenter.
 - En aktör, PRO, saknar förslag i utredningen om manuella kontanttjänster.
- Fem aktörer har inspel kring statens ansvar för handelns kontanthantering:
 - Fem aktörer anser att staten bör ta ett finansiellt ansvar för handelns kontanthantering, exempelvis genom att ge subventioner som gör det mer attraktivt för handeln att hantera kontanter: Bankomat, Länsstyrelsen Östergötland, SmåKom, Svensk Handel och Svenska Bankföreningen.
- Fyra aktörer har inspel kring statens ansvar för värdehantering:
 - Två aktörer anser att staten bör ta ett finansiellt ansvar när det gäller värdehantering: Bankomat och Svenska Bankföreningen
 - En aktör, Länsstyrelsen Skåne, tycker att utredningen saknar en plan kopplad till kontantinfrastrukturens sårbarhet vad gäller värdetransporter och frågar sig vad lösningen är om marknaden inte bär upp värdehanteringen.
 - En aktör, PTS, menar att myndigheten i undantagsfall skulle kunna upphandla värdetransporter i glesbygder, men att detta i så fall ska handla om riktade och begränsade insatser.

4.2.2. Utvecklad ståndpunkt på förslag 4 från Bankomat

Bankomat välkomnar att utredningen föreslår att statens insatser på betalningsmarknaden ska breddas. Som tidigare framförts är dock en övergripande synpunkt från Bankomat att utredningen kommer med få konkreta förslag på hur staten ska ta detta större ansvar.

Utredningen föreslår att en breddning av de statliga insatserna skulle kunna vara att "underlätta" för personer att betala räkningar med kontanter, samt "underlätta" för handlare som säljer livsnödvändiga varor i gles landsbygd att ta emot kontanter. Utredningen säger dock ingenting om hur detta underlättande ska ske.

Bankomats åsikt är att staten måste ta ett finansiellt ansvar när det gäller båda de områden som citeras från utredningen: manuella kontanttjänster och handelns kontanthantering. Därutöver bör staten också ta ett finansiellt ansvar för värdehanteringen i samhället. Dessa tre delar av kontantinfrastrukturen är just nu extra sårbara på grund av svag kommersiell bärkraft.

När det gäller manuella kontanttjänster är tillgången i Sverige mycket dålig, efter att företaget ClearOn AB lade ner sin tjänst Kassagirot hösten 2022. Bankomat anser att staten nu återigen bör få ansvaret att erbjuda rikstäckande kassaservice så att människor bland annat kan betala räkningar kontant, så som det enligt lag var fram till år 2008. Antingen kan staten erbjuda manuella kontanttjänster i egen regi, eller så kan man försöka upphandla detta till ett konkurrenskraftigt pris.

När det gäller handelns kontanthantering har det blivit både krångligare och dyrare att få tag på växelpengar och lämna in dagskassor. Som en följd av detta slutar allt fler handlare att ta emot kontanter. För att vända den utvecklingen behöver staten göra det enklare och mindre kostsamt för handeln att hantera kontanter.

När det gäller värdehantering har kostnaden per transport ökat i och med att mängden kontanter i cirkulation i samhället har minskat. Detta har också lett till att det har blivit dyrare för exempelvis handlare att få tag på växelpengar och lämna in dagskassor. Om staten upphandlar eller på annat sätt tar ett finansiellt ansvar för värdehanteringen kan staten dels minska risken för att sådan verksamhet upphör i Sverige, dels i förlängningen bidra till minskade kostnader för handeln att hantera kontanter.

4.3. Lagkrav på att ta emot kontanter

Detta avsnitt innehåller remissinstansernas inspel kring nedanstående förslag från utredningen.

5. Det bör lagstiftas om att myndigheter och den som bedriver myndighetsutövning eller säljer offentligt finansierade tjänster ska vara skyldiga att acceptera kontanter för avgifter. Skyldigheten ska begränsas till 0,25 prisbasbelopp och en betalning får innehålla högst 50 stycken mynt.
6. Det bör lagstiftas om att apotek ska ta emot kontant betalning för receptbelagda läkemedel som omfattas av högkostnadsskyddet.
7. Det bör inte införas en generell skyldighet att ta emot kontant betalning och det bör heller inte införas en sådan skyldighet för företag som säljer de livsnödvändiga varorna livsmedel och drivmedel.

4.3.1. Remissinstansernas inspel kring förslag 5

Totalt 24 aktörer har inspel som berör förslaget.

- 15 aktörer är positiva till förslaget: Bankomat, Ekonomistyrningsverket, Företagarna, Konkurrensverket, Länsstyrelsen i Kronobergs län, Länsstyrelsen i Norrbottens län, Länsstyrelsen Skåne, PRO, PTS, Riksgälden, Riksdagsombudsmannen, Skatteverket, SmåKom, Sveriges konsumenter och SweFinTech,
 - Av de aktörer som är positiva till förslaget anser två aktörer att förslaget bör vara ännu mer långtgående, exempelvis genom att också omfatta kollektivtrafik eller genom en högre beloppsgräns: Länsstyrelsen i Kronobergs län och PRO.
- Fem aktörer är negativa till förslaget: Ekobrottsmyndigheten, Finansförbundet, Finansinspektionen, Fordonsbesiktningsbranschen och Svenska Bankföreningen.
 - Av de aktörer som är negativa till förslaget öppnar tre aktörer för att kravet skulle kunna införas på ett mer begränsat sätt än vad utredningen föreslår eller med vissa modifieringar: Ekobrottsmyndigheten, Finansförbundet och Svenska Bankföreningen.
- Fyra aktörer kommenterar på olika sätt förslaget men ger inte uttryck för vare sig en positiv eller negativ inställning: Försäkringskassan, Konsumentverket, Polismyndigheten och SKR.

4.3.2. Remissinstansernas inspel kring förslag 6

Totalt tolv aktörer har inspel som berör förslaget.

- Tio aktörer är positiva till förslaget: Bankomat, Ekobrottsmyndigheten, Finansförbundet, Konkurrensverket, Läke­medelsverket, Länsstyrelsen i Kronobergs län, Länsstyrelsen i Norrbottens län, Länsstyrelsen Skåne, PRO, Sveriges konsumenter.
 - Av de aktörer som är positiva till förslaget anser två aktörer att förslaget bör vara ännu mer långtgående, så att exempelvis alla läkemedel eller hela sortimentet hos fysiska apotek omfattas: PRO och Sparbankernas Riksförbund.
- Ingen aktör är negativ till förslaget.
- En aktör, Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket (TLV), anser att det finns anledning till vidare utredning av ett antal viktiga aspekter innan förslaget genomförs.
- En aktör, Svensk Handel, kommenterar förslaget med att om staten ställer krav på marknadsaktörer att utföra samhällsviktiga kontanttjänster som saknar kommersiell bärkraft så bör staten också ta ett finansiellt ansvar, precis som man gör för annan samhällsviktig infrastruktur.

4.3.3. Remissinstansernas inspel kring förslag 7

Totalt 19 aktörer har inspel som berör förslaget.

- Nio aktörer är positiva till förslaget: Bankomat, Finansinspektionen, Konkurrensverket, Länsstyrelsen i Kronobergs län, PTS, Sparbankernas Riksförbund, Svensk Handel, Svenska Bankföreningen och SweFinTech
- Tio aktörer är negativa till förslaget: Försvarmakten, Hela Sverige ska leva, Loomis, Länsstyrelsen i Norrbottens län, Länsstyrelsen Skåne, PRO, Riksbanken, Skärgårdarnas Riksförbund, Sveriges konsumenter och Synskadades Riksförbund.
 - Av de aktörer som är negativa till förslaget vill tre aktörer helst ha en generell skyldighet att ta emot kontanter: Försvarmakten, Loomis och PRO.
 - Av de aktörer som är negativa till förslaget vill sju aktörer ha en skyldighet att ta emot kontanter för vissa varor, exempelvis livsmedel, drivmedel och kläder: Hela Sverige ska leva, Länsstyrelsen i Norrbottens län, Länsstyrelsen Skåne, Riksbanken, Skärgårdarnas Riksförbund, Sveriges konsumenter och Synskadades Riksförbund.

4.3.4. Utvecklad ståndpunkt på förslag 5–7 från Bankomat

Bankomat välkomnar samtliga förslag av utredningen avseende vilka lagkrav som bör och inte bör införas när det gäller att ta emot kontanter.

Vi välkomnar särskilt utredningens förslag att det inte bör införas en generell skyldighet att ta emot kontanter, och att det heller inte ska införas en sådan skyldighet för företag som säljer livsmedel och drivmedel. Som vi framfört tidigare i denna rapport har det blivit både krångligare och dyrare för handeln att få tag på växelpengar och lämna in dagskassar. Ett bredare lagstadgat krav på handeln att ta emot kontanter skulle slå hårt mot flera företag som redan nu kämpar med sin lönsamhet. Vad som i stället krävs är att staten gör det enklare och mindre kostsamt för handeln att hantera kontanter.

Samtidigt tycker vi att det är rimligt med lagstiftning som säkerställer att människor kan betala kontant till offentlig och offentligt finansierad verksamhet samt för köp av receptbelagda läkemedel.

4.4. Översyn av kontanthanteringens år 2025

Detta avsnitt innehåller remissinstansernas synpunkter på nedanstående förslag från utredningen.

8. Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer bör göra en översyn av kontanternas ställning och tillgången till kontanttjänster senast år 2025. Översynen bör omfatta:
 - möjligheterna att göra kontanta betalningar, i synnerhet när det gäller livsnödvändiga varor som läkemedel, livsmedel och drivmedel
 - tillgången till kontanttjänster
 - utvecklingen av kontantinfrastrukturen, inklusive distributionen av kontanter.
9. Om den översyn som utredningen föreslår visar att möjligheterna att betala för livsnödvändiga varor med kontanter tydligt försämras så bör lagstiftning och andra styrmedel, exempelvis offentlig upphandling, övervägas.

4.4.1. Remissinstansernas inspel kring förslag 8

Totalt nio aktörer har inspel som berör förslaget.

- Fyra aktörer är positiva till förslaget: Bankomat, Finansinspektionen, Länsstyrelsen i Kronobergs län och Länsstyrelsen i Norrbottens län.
- Två aktörer är negativa till förslaget: Länsstyrelsen Östergötland och PRO.
- Tre aktörer uttrycker en åsikt om att kraftfullare åtgärder för att stärka kontanthanteringens än vad utredningen föreslår inte kan vänta till efter att en översyn gjorts år 2025: Länsstyrelsen i Gotlands län, PRO och Riksbanken.
- En aktör, PTS, kommenterar förslaget men ger inte uttryck för vare sig en positiv eller negativ inställning.

4.4.2. Remissinstansernas inspel kring förslag 9

Totalt fyra aktörer har inspel som berör förslaget.

- Fyra aktörer anser att om översynen resulterar i en rekommendation om stärkt kontanthantering, så bör staten bidra genom att ta en del av kostnaderna för detta: Bankomat, Finansförbundet, Länsstyrelsen Östergötland och Svensk Handel.

4.4.3. Utvecklad ståndpunkt på förslag 8–9 från Bankomat

Bankomat anser att det är klokt att en översyn av kontanternas ställning och tillgången till kontanttjänster görs senast år 2025. Detta är extra viktigt om en kommande proposition från regeringen, i likhet med utredningen, inte innehåller några konkreta förslag på hur staten kan ta ett finansiellt ansvar för kontanthanteringens.

Om översynen visar att kontanthanteringens i samhället behöver stärkas är det helt naturligt att undersöka alla möjliga typer av åtgärder.

Av de två möjliga åtgärder som utredningen nämner – lagstiftning och upphandling – vill Bankomat redan nu påtala att det inte är rimligt att genom lagkrav tvinga privata aktörer att upprätthålla samhällsviktig infrastruktur som saknar kommersiell bärkraft. Vi avråder därför från lagkrav och uppmuntrar till upphandling.

4.5. Ökade resurser för breddning av statliga insatser

Detta avsnitt innehåller remissinstansernas synpunkter på nedanstående förslag från utredningen.

10. Ökade resurser krävs för breddningen av de statliga insatserna på betalningsmarknaden. För 2023 innehöll statsbudgeten 25 miljoner kronor för posten "Grundläggande betaltjänster" och den summan bör höjas med 10 miljoner kronor från och med 2024. Det högre anslaget bör fördelas på många olika insatser, däribland kontanttjänster som erbjuds av privata företag.

4.5.1. Övriga remissinstansers synpunkter

Totalt fem aktörer har inspel som berör förslaget.

- Tre aktörer anser att det krävs mer än 10 miljoner kronor i ökat anslag: Bankomat, SmåKom och Sveriges Konsumenter.
- Två aktörer kommenterar inte nivån på anslaget men ger andra synpunkter, exempelvis kring vad anslaget bör gå till eller hur det bör fördelas: Länsstyrelsen Skåne och PTS.

4.5.2. Utvecklad ståndpunkt på förslag 10 från Bankomat

Bankomat välkomnar att utredningen föreslår att ytterligare resurser ska ges till statens insatser på betalningsområdet. Vi anser dock att en höjning från 25 till 35 miljoner kronor är alldeles för liten.

För att upprätthålla kontantinfrastrukturen i samhället krävs omfattande statlig finansiering, inte minst när det gäller manuella kontanttjänster, handelns kontanthantering och värdehantering.

De statliga insatser som Bankomat föreslår kräver mer än ett tillskott på 10 miljoner kronor, särskilt när de 10 miljonerna ska gå inte bara till kontanttjänster utan också till andra betaltjänster, informationsverksamhet och administration hos Post- och telestyrelsen.

Bilaga 1. Remissinstanser

1. Afolium
2. Allmänna reklamationsnämnden
3. Bankgirocentralen
4. Bankomat AB
5. De små kommunernas samverkan (SmåKom)
6. E-hälsomyndigheten
7. Ekobrottsmyndigheten
8. Ekonomistyrningsverket
9. Euroclear Sweden AB
10. Finansförbundet
11. Finansiell IT-Teknik BID AB
12. Finansinspektionen
13. Fordonsbesiktningens bransch
14. Föreningen mot nätbedrägerier
15. Företagarna
16. Försvarsmakten
17. Försäkringskassan
18. Förvaltningsrätten i Umeå
19. Giva Sverige
20. Hela Sverige ska leva
21. IFAU
22. Integritetsskyddsmyndigheten
23. Justitiekanslern (JK)
24. Kammarkollegiet
25. Kommerskollegium
26. Konjunkturinstitutet
27. Konkurrensverket
28. Konsumentverket
29. Kronofogdemyndigheten
30. Landsorganisationen i Sverige (LO)
31. Landsrådet för Sveriges Ungdomsorganisationer
32. Loomis Sverige AB
33. Läkemedelsverket
34. Länsstyrelsen Dalarnas län
35. Länsstyrelsen Gotlands län
36. Länsstyrelsen i Norrbottens län
37. Länsstyrelsen Jämtlands län
38. Länsstyrelsen Kronoberg
39. Länsstyrelsen Skåne
40. Länsstyrelsen Stockholm
41. Länsstyrelsen Östergötland
42. Migrationsverket
43. Myndigheten för digital förvaltning - Digg
44. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
45. Pensionsmyndigheten
46. Polismyndighetens
47. Post- och telestyrelsen
48. PRO
49. Regelrådet
50. Revisionsinspektionen
51. Riksdagens ombudsmän
52. Riksgälden
53. Riksrevisionen
54. SACO

55. Skatteverket
56. Skolverket
57. Skärgårdarnas Riksförbund (SRF)
58. Sparbankernas Riksförbund
59. Statskontoret
60. Svea Hovrätt
61. SweFinTech Association
62. Svensk Försäkring
63. Svensk Handel
64. Svenska Bankföreningen
65. Sveriges kommuner och regioner
66. Sveriges advokatsamfund
67. Sveriges Konsumenter
68. Sveriges riksbank
69. Synskadades Riksförbund
70. SäkerhetsBranschen
71. Säkerhetsföretagen
72. Säkerhetspolisen
73. Tandvårds-och läkemedelsförmånsverket (TLV)
74. Tillväxtanalys
75. Tillväxtverket
76. Transportstyrelsen
77. Tullverket
78. Uddevalla tingsrätt
79. Åklagarmyndigheten

Bilaga 2. Remissvar som nämns i rapporten

De organisationer, företag och myndigheter vars remissvar nämns i denna sammanställning är:

1. Bankomat AB
2. Ekobrottsmyndigheten
3. Ekonomistyrningsverket
4. De små kommunernas samverkan (SmåKom)
5. Finansförbundet
6. Finansinspektionen
7. Fordonsbesiktningsbranschen
8. Företagarna
9. Försvarsmakten
10. Försäkringskassan
11. Hela Sverige ska leva
12. Konsumentverket
13. Loomis
14. Läkemedelsverket
15. Länsstyrelsen i Dalarnas län
16. Länsstyrelsen i Gotlands län
17. Länsstyrelsen i Norrbottens län
18. Länsstyrelsen Skåne
19. Länsstyrelsen Östergötland
20. MSB
21. Pensionsmyndigheten
22. Polismyndigheten
23. PRO
24. PTS
25. Riksbanken
26. Riksdagsombudsmannen
27. Riksgälden
28. Skatteverket
29. SKR
30. Skärgårdarnas Riksförbund
31. Sparbankernas Riksförbund
32. Svensk Handel
33. Svenska Bankföreningen
34. Sveriges konsumenter
35. SweFinTech
36. Synskadades Riksförbund
37. Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket (TLV)
38. Transportstyrelsen